

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правової політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-35-84

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення дотримання прав і свобод засуджених громадян України, переданих в Україну для відбування покарання, а також щодо яких компетентним органом іноземної держави було прийнято рішення про їх видачу в Україну (екстрадицію) для притягнення до відповідальності або виконання вироку
(реєстр. № 9451 від 03 липня 2023 року)

За дорученням Голови Верховної Ради України від 04 липня 2023 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 14 вересня 2023 року (протокол № 139) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення дотримання прав і свобод засуджених громадян України, переданих в Україну для відбування покарання, а також щодо яких компетентним органом іноземної держави було прийнято рішення про їх видачу в Україну (екстрадицію) для притягнення до відповідальності або виконання вироку (реєстр. № 9451 від 03 липня 2023 року), поданий народним депутатом України Масловим Д. В. та іншими народними депутатами України (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту метою його прийняття є врегулювання окремих проблемних питань реалізації виконання зобов'язань під час видачі (екстрадиції) в Україну підозрюваних, обвинувачених та засуджених, зокрема у воєнних злочинах.

Для досягнення зазначеної мети Законопроектом пропонується внести зміни до Кримінально-виконавчого кодексу України та Закону України «Про попереднє ув'язнення». Так, Кримінально-виконавчий кодекс України пропонується доповнити положеннями, які передбачатимуть відбування покарання засудженими до позбавлення волі, переданими в Україну для відбування покарання, а також стосовно яких компетентним органом іноземної держави було прийнято рішення про їх видачу в Україну (екстрадицію) для притягнення до відповідальності або виконання вироку, у колоніях згідно з переліком, який затверджується Міністерством юстиції України. Статтю 8

Закону України «Про попереднє ув'язнення» пропонується доповнити положенням, що передбачає, як правило, окреме тримання підозрюваних, обвинувачених, щодо яких компетентним органом іноземної держави було прийнято рішення про їх видачу в Україну (екстрадицію) для притягнення до відповідальності або виконання вироку - в установах попереднього ув'язнення, перелік яких затверджується Міністерством юстиції України, від інших осіб, які перебувають під вартою.

Розглядаючи Законопроект, Комітет з питань правової політики виходить з такого.

Конституцією України визначено, що Україна є демократична, соціальна, правова держава (стаття 1); людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (частина перша статті 3); органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 19); кожен має право на повагу до його гідності; ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню (частини перша та друга статті 28).

Організація і діяльність органів і установ виконання покарань визначається виключно законами України, а Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні, до повноважень якого належить прийняття законів (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85, пункт 14 частини першої статті 92 Конституції України).

Згідно із частиною третьою статті 63 Конституції України засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду.

Відповідно до статті 64 Конституції України, конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції.

Європейський суд з прав людини зазначив, що стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року втілює одну з найбільш фундаментальних цінностей демократичних спільнот. Дійсно, заборона катувань і нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання є цінністю цивілізації, тісно пов'язаною з повагою до людської гідності. На відміну від більшості інших матеріальних норм Конвенції, стаття 3 не передбачає жодних винятків, а згідно з пунктом 2 статті 15 від неї не допускається відступ навіть у випадку надзвичайної ситуації, що загрожує життю нації (там само). Навіть за найскладніших обставин, таких як боротьба проти тероризму та організованої злочинності, Конвенція в абсолютній формі забороняє катування та нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження чи покарання,

незалежно від поведінки відповідної особи (рішення в справі «Буїд проти Бельгії» (*Bouyid v. Belgium*) від 28 вересня 2015 року (Заява № 23380/09), § 81).

Згідно із частиною першою статті 7 Кримінально-виконавчого кодексу України держава поважає і охороняє права, свободи і законні інтереси засуджених, забезпечує необхідні умови для їх виправлення і ресоціалізації, соціальну і правову захищеність та їх особисту безпеку.

Положеннями частини третьої статті 1 Закону України «Про попереднє ув'язнення» передбачено, що тримання осіб, взятих під варту, відповідно до завдань кримінального судочинства здійснюється на принципах неухильного додержання Конституції України, вимог Загальної декларації прав людини, інших міжнародних правових норм і стандартів поведіння з ув'язненими і не може поєднуватися з навмисними діями, що завдають фізичних чи моральних страждань або принижують людську гідність.

Враховуючи зазначене, на думку Комітету, реалізація положень Законопроекту сприятиме створенню належних умов тримання, що відповідатимуть вимогам національного законодавства та міжнародним зобов'язанням України у сфері прав людини, для осіб, які були передані в Україну за процедурою видачі (екстрадиції) для притягнення до відповідальності або виконання вироку, а також забезпечить підвищення ефективності видачі (екстрадиції) в Україну підозрюваних, обвинувачених та засуджених, насамперед з країн Європейського Союзу.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловило зауваження до положень Законопроекту (листи від 02 серпня 2023 року № 16/03-2023/168254).

Комітет Верховної Ради України з питань бюджету за наслідками розгляду на своєму засіданні 4 вересня 2023 року (протокол №166) прийняв рішення, що проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення дотримання прав і свобод засуджених громадян України, переданих в Україну для відбування покарання, а також щодо яких компетентним органом іноземної держави було прийнято рішення про їх видачу в Україну (екстрадицію) для притягнення до відповідальності або виконання вироку (реєстр. № 9451 від 03.07.2023 р.), поданий народними депутатами України Масловим Д.В., Фрісом І.П. та іншими, не має впливу на показники бюджету (реалізацію положень законопроекту належить здійснювати за рахунок та в межах видатків державного бюджету, що передбачаються на забезпечення діяльності Міністерства юстиції України). У разі прийняття відповідного закону він може набирати чинності згідно із законодавством.

Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини за результатами опрацювання Законопроекту повідомлено про його підтримку за умови врахування наданих зауважень та пропозицій (лист від 15 серпня 2023 року № 7347.2/8618/1/23/23/43.3).

Законопроект опрацьовано в Апараті Ради національної безпеки і оборони України та листом від 07 серпня 2023 року № 2989/11-08/2-23 повідомлено про

доцільність прийняття зазначеного Законопроекту та відсутність зауважень і пропозицій до його тексту.

Міністерством юстиції України в цілому підтримано Законопроект, разом з тим зазначивши про необхідність його доопрацювання та надавши зауваження до нього (лист від 07 серпня 2023 року № 104110/10766-4-23/7.4.1).

Законопроект опрацьовано Службою безпеки України та повідомлено про відсутність зауважень і пропозицій до нього (лист від 22 серпня 2023 року № 16/4483-в).

Законопроект опрацьовано у Офісі Генерального прокурора та надано зауваження і пропозиції до його тексту листом від 28 серпня 2023 року № 05/5-71005ВИХ-23.

Врахувавши вищевикладене та обговоривши законопроект відповідно до статей 93, 111 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України включити до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення дотримання прав і свобод засуджених громадян України, переданих в Україну для відбування покарання, а також щодо яких компетентним органом іноземної держави було прийнято рішення про їх видачу в Україну (екстрадицію) для притягнення до відповідальності або виконання вироку (реєстр. № 9451 від 03 липня 2023 року), поданий народним депутатом України Масловим Д. В. та іншими народними депутатами України, та за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу, скоротивши наполовину строк подання поправок і пропозицій.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики Божика Валерія Івановича.

Голова Комітету

Д. В. МАСЛОВ

